

Karta przedmiotu

Nazwa i kod przedmiotu	Historia filozofii polskiej (Wykład), PG_00176507						
Kierunek studiów	Filozofia (O)						
Data rozpoczęcia studiów	październik 2026 r.	Rok akademicki realizacji przedmiotu			2028/2029		
Poziom kształcenia	I stopnia - licencjackie	Grupa zajęć			Grupa zajęć obowiązkowych z zakresu kierunku studiów Grupa zajęć powiązanych z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinie nauki związanej z kierunkiem - profil ogólnoakademicki		
Forma studiów	stacjonarne	Sposób realizacji			na uczelni		
Rok studiów	3	Język wykładowy			polski		
Semestr studiów	5	Liczba punktów ECTS			2.0		
Profil kształcenia	ogólnoakademicki	Forma zaliczenia			egzamin		
Jednostka prowadząca	Rektor -> Wydział Nauk Społecznych -> Instytut Filozofii -> Zakład Historii Filozofii Starożytnej, Średniowiecznej i Now						
Imię i nazwisko wykładowcy (wykładowców)	Odpowiedzialny za przedmiot		prof. dr hab. Sabina Kruszyńska				
	Prowadzący zajęcia z przedmiotu						
Formy zajęć	Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium	RAZEM
	Liczba godzin zajęć	30.0	0.0	0.0	0.0	0.0	30
	W tym liczba godzin zajęć na odległość: 0.0						
Aktywność studenta i liczba godzin pracy	Aktywność studenta	Udział w zajęciach dydaktycznych, objętych planem studiów		Udział w konsultacjach		Praca własna studenta	RAZEM
	Liczba godzin pracy studenta	30		0.0		20.0	50
Cel przedmiotu	Celem zajęć jest przedstawienie najważniejszych zjawisk w historii polskiej myśli filozoficznej i ukazanie ich związków z kontekstem historycznym i kulturowym.						

Efekty uczenia się przedmiotu	Efekt kierunkowy	Efekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu
	[FILOZL3_W14] Ma zaawansowaną wiedzę o obecności idei filozoficznych w dziełach polskiej kultury i o zaangażowaniu filozofów w życie kulturalne kraju.	Ma zaawansowaną wiedzę o obecności idei filozoficznych w dziełach polskiej kultury	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[FILOZL3_W11] Zna i rozumie historyczny charakter kształtowania się idei filozoficznych.	Zna i rozumie historyczny charakter kształtowania się idei filozoficznych w zakresie historii filozofii polskiej	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[FILOZL3_U04] Czyta i interpretuje tekst filozoficzny.	w zakresie historii filozofii polskiej	[SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[FILOZL3_K01] Ma świadomość zakresu posiadanej przez siebie wiedzy i posiadanych umiejętności, rozumie potrzebę ciągłego dokształcania się i rozwoju zawodowego.	Ma świadomość zakresu posiadanej przez siebie wiedzy w zakresie historii filozofii polskiej	[SK4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[FILOZL3_U06] Wykorzystując znajomość podstaw logiki, potrafi analizować i tworzyć argumenty i strategie argumentacyjne, a także formułować krytykę, odwołując się do podstawowych przesłanek danego poglądu.	Analizuje argumenty filozoficzne, identyfikuje ich kluczowe tezy i założenia w zakresie historii filozofii polskiej	[SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[FILOZL3_W02] Zna zaawansowaną terminologię filozoficzną w języku polskim.	Zna zaawansowaną terminologię filozoficzną w języku polskim w zakresie historii filozofii polskiej	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[FILOZL3_W06] Zna idee i argumenty wybranych klasycznych autorów filozoficznych na podstawie samodzielnej lektury ich pism.	Zna idee i argumenty wybranych klasycznych autorów filozoficznych na podstawie samodzielnej lektury ich pism w zakresie historii filozofii polskiej	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny

Celem zajęć jest: 1) Przedstawienie najbardziej reprezentatywnych zjawisk w polskiej filozofii ostatnich 200 lat. Obejmują one filozofię sensu stricto, w szczególności: historiozofię, filozofię kultury, człowieka i początki nauki o cywilizacji, a także wybrane zagadnienia myśli społecznej i osiągnięcia filozofii przyrody; 2) Ukazanie ich związków z filozofią europejską i amerykańską oraz oddziaływania poza Polską; 3) Umieszczenie zagadnień i stanowisk omawianej filozofii w polskim kontekście historycznym i kulturowym; 5) Zwrócenie uwagi na brak jednolitego metodologicznego paradygmatu w podręcznikowych i syntetycznych ujęciach polskiej filozofii w II poł. XX w. i obecnie.

Treści programowe:

I. FILOZOFIA DZIEJÓW, CZŁOWIEKA I KULTURY:

1/ Początki filozofii polskiej. Filozofia społeczno-polityczna Pawła Włodkowica. Ku naprawie Rzeczypospolitej filozofia polityki Andrzeja Frycza Modrzewskiego. Oświecenie w Polsce specyfika myśli filozoficznej, jej źródła i oddziaływanie, problematyka filozoficzna w poglądach J. Śniadeckiego, H. Kołłątaja, S. Staszica.

2/ Polska filozofia romantyczna: Spór wczesnych zwolenników romantyzmu w filozofii polskiej ze spadkobiercami Oświecenia: J. K. Szaniawski, J. Gołuchowski i M. Mochnacki przeciwko myśli braci Śniadeckich, estetyce neoklasycznej, a w przypadku Mochnackiego całej rzeczywistości Królestwa Polskiego. Udział idealizmu Fichteńskiego i Schellingańskiego w myśli wczesnego romantyzmu w Polsce. Jej prekursorstwo wobec mesjanizmu i filozofii narodowej. Zagadnienie narodu i państwa, znaczenie dla późniejszej myśli niepodległościowej. Mesjanizm polski: metafizyka J. M. Hoene-Wrońskiego i jego historiozofia, zestawiona z filozofią bytu i dziejów A. Cieszkowskiego. Znaczenie Wrońskiego dla metafizyki w Polsce I poł XIX w. Wpływ Cieszkowskiego na myśl II poł. XIX w. (neomesjaniści galicyjscy). Jego związki z filozofią niemiecką i francuską, miejsce w ruchu młodoheglowskim. Antyfilozoficzna odmiana mesjanizmu A. Towiański i A. Mickiewicz. C. K. Norwid personalizm, aksjologia i filozofia dziejów. Polemika z mesjanizmem i pozytywizmem. Presymbolizm Norwida a współczesna hermeneutyka symbolu. Znaczenie dla literatury i filozofii poł. XX w. zwłaszcza dla K. Wojtyły i J. Tischnera.

3/ Pozytywizm: Prepozytywizm J. Supińskiego: ekonomia jako fizjologia społeczna, koncepcja pra-prawa i zasobu. Ekonomia jako podstawa teorii cywilizacji, odniesiona do polskich warunków, jej wpływ na myśl socjalistyczną w Polsce (B. Limanowski) i narodowodemokratyczną (St. i Wł. Grabscy). Pozytywizm A. Świętochowskiego: pozytywizm jako ideologia społeczna. Znaczenie angielskiego pierwszego pozytywizmu dla młodych lat 70. XIX w.: Świętochowski jako propagator neokantyzmu F. A. Langego, Schopenhauera i pierwszych na polskim gruncie badaczy i działaczy marksistowskich. Polemika z socjalizmem i jego koncepcją rewolucji po 1905 r. A. Świętochowski jako prekursor badań nad pochodzeniem moralności, a także badacz i krytyk utopii.

4/ Modernizm: Manifesty St. Przybyszewskiego i jego koncepcja nagiej duszy trawestacje Nietzschego i idei polskiej literatury romantycznej. Syntezy dotyczące ludzkiego świata tworzone z punktu widzenia filozofii człowieka (Wł. Garfein - Garski, F. Młynarski, M. Kozłowski); Podstawy nauki o cywilizacji: E. Majewski, F. Koneczny. Ewolucja myśli S. Brzozowskiego (walka o światopogląd. filozofia czynu, f. pracy, f. twórczości). Filozofia kultury i metodologia socjologii F. Znanieckiego. Od personalizmu do katastrofizmu myśl M. Zdziechowskiego. Podobieństwa i różnice między antropologizmem Brzozowskiego i Znanieckiego. Fascynacja modernizmem katolickim u Brzozowskiego i Zdziechowskiego. Znaczenie filozofii Nietzschego, systemu Bergsona i pragmatyzmu dla tych trzech myślicieli. Prekursorstwo refleksji Brzozowskiego wobec neoheglizmu, egzystencjalizmu, a nawet filozofii dialogu. Wpływ Brzozowskiego, Znanieckiego i Zdziechowskiego na kulturę polską XX wieku.

5/ Katastrofizm i dualistyczna metafizyka Stanisława Ignacego Witkiewicza.

6/ Aksjologia Henryka Elzenberga zagadnienie wartości perfekcyjnej, wartości estetyczne i etyczne, wpływ ghandyzmu, polemika ze szkołą lwowskowską.

7/ Wielkie syntezy II połowy XX wieku i ich dekompozycja: marksizm jako socjo-kosmiczna koncepcja Wszechświata, tomizm egzystencjalny i fenomenologia Romana Ingardena. Oficjalna filozofia diamentu w latach 1947-1955 jako socjo-kosmiczna koncepcja Wszechświata (typologia Z. Jordana), jej rozpad na filozofię człowieka i filozofię przyrody w latach 1955-1968 i udział w tym polskiej filozofii analitycznej, marksizm jako metodologia historii intelektualnej i negatywna inspiracja filozofii kultury. Polski tomizm egzystencjalny jako propozycja nowej syntezy filozoficznej XX w. i jego związek z filozofią E. Gilsona. Pierwszeństwo metafizyki w stosunku do teorii poznania, etyki i metodologii nauk. Metodologia Stanisława Kamińskiego. Fenomenologia R. Ingardena: metody fenomenologii Ingardenowskiej wobec fenomenologii transcendentnej E. Husserla. Teoria literatury. Ontologia. Aksjologia. Znaczenie filozofii Ingardena w Polsce I i II poł. XX w.; uczniowie.

	<p>8/ Personalizm Karola Wojtyły.</p> <p>9/ Aksjologia i filozofia dramatu J. Tischnera: koncepcja ja aksjos i myślenie według wartości, związku z hermeneutyką symbolu i metafory P. Ricoeura, filozofia dramatu jako rezultat interpretacji myśli Levinasa w obrębie tradycji augustyńskiej.</p> <p>10/ Przegląd stanowisk: W. Tatarkiewicz, A. Bronk, K. Michalski, B. Skarga.</p> <p>II POLSKA FILOZOFIA ANALITYCZNA</p> <p>Szkoła lwowskowszawska: 2.1. Historia, podział na okresy. 2.2. K. Twardowski jako założyciel szkoły: teoria poznania i przygotowanie realistycznej metafizyki.. Model naukowości filozofii u K. Twardowskiego, poglądy na możliwość skonstruowania naukowej metafizyki. Wykłady z etyki. 2.3. K. Ajdukiewicz refutacja metafizyki na gruncie filozofii języka. Radykalny konwencjonalizm, filozofia semantyczna, radykalny empiryzm. 2.4. A. Tarski i semantyczna koncepcja prawdy. 2.5. Reizm i etyka niezależna T. Kotarbińskiego. 2.6. Model nauk społecznych St. Ossowskiego. 2.7. M. Ossowskiej koncepcja nauki o etyce. 2.8. Znaczenie szkoły dla światowej i polskiej filozofii XX wieku.</p>								
Wymagania wstępne i dodatkowe									
Sposoby i kryteria oceniania osiągniętych efektów uczenia się	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Sposób oceniania (składowe)</th> <th>Próg zaliczeniowy</th> <th>Składowa oceny końcowej</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>egzamin pisemny</td> <td>50.0%</td> <td>100.0%</td> </tr> </tbody> </table>	Sposób oceniania (składowe)	Próg zaliczeniowy	Składowa oceny końcowej	egzamin pisemny	50.0%	100.0%		
Sposób oceniania (składowe)	Próg zaliczeniowy	Składowa oceny końcowej							
egzamin pisemny	50.0%	100.0%							
Zalecana lista lektur	Podstawowa lista lektur	<p>Zalecana literatura przedmiotu - opracowania:</p> <p>J. Skocznyński, J. Woleński, Historia filozofii polskiej, Kraków 2010. Polska myśl filozoficzna i społeczna: t. I pod red. A. Walickiego, Warszawa 1977; t. II pod red. B. Skargi, Warszawa 1978; t. III pod red. A. Walickiego, Warszawa 1979. S. Borzym, H. Floryńska, B. Skarga, A. Walicki, Dzieje filozofii polskiej 1815-1918, Warszawa 1982 i wyd. nast. S. Borzym, Filozofia polska 1900-1950, Wrocław 1991. K. Leśniak, B. Skarga, A. Walicki i inn., Filozofia polska, Warszawa 1967. W. Wąsik, Romantyzm, Warszawa 1966. J. Wocial, Wstęp: Znanieckiego filozofia wartości [w:] F. Znaniecki, Myśl i rzeczywistość i inne pisma filozoficzne, Warszawa 1987. J. Woleński, Filozoficzna szkoła lwowsko-warszawska, Warszawa 1984. B. Ogrodnik, Ingarden, Warszawa 2000. W. Mackiewicz (red.), Polska filozofia powojenna, t. 1-3, Warszawa 2001. A. Borowicz, Transcendentalizm w filozofii Józefa Tischnera, Gdańsk 2010. J. Skocznyński, Wiedza i sumienie. Z badań nad filozofią polską, Kraków 2009. R. Palacz, Klasycy filozofii polskiej, Warszawa 1999. S. Borzym, Panorama polskiej myśli filozoficznej, Warszawa 1993. B. Truchlińska, Filozofia polska. Twórcy-idee-wartości, Kielce 2001. wybrane fragmenty tekstów źródłowych (analizowane i dyskutowane podczas ćwiczeń).</p>							

	Uzupełniająca lista lektur	i) Literatura uzupełniająca: 2. Polska myśl filozoficzna i społeczna: t. I pod red. A. Walickiego, Warszawa 1977; t. II pod red. B. Skarga, Warszawa 1978; t. III pod red. A. Walickiego, Warszawa 1979. 3. S. Borzym, H. Floryńska, B. Skarga, A. Walicki, Dzieje filozofii polskiej 1815-1918, Warszawa 1982 i wyd. nast. 4. S. Borzym, Filozofia polska 1900-1950, Wrocław 1991. 5. K. Leśniak, B. Skarga, A. Walicki i inn., Filozofia polska, Warszawa 1967. 6. W. Wąsik, Romantyzm, Warszawa 1966. 7. J. Wociał, Wstęp: Znanieckiego filozofia wartości [w:] F. Znaniecki, Myśl i rzeczy-wistość i inne pisma filozoficzne, Warszawa 1987. 8. J. Woleński, Filozoficzna szkoła lwowsko-warszawska, Warszawa 1984. 9. B. Ogrodnik, Ingarden, Warszawa 2000. 10. W. Mackiewicz (red.), Polska filozofia powojenna, t. 1-3, Warszawa 2001. 11. A. Borowicz, Transcendentalizm w filozofii Józefa Tischnera, Gdańsk 2010. 12. J. Skoczyński, Wiedza i sumienie. Z badań nad filozofią polską, Kraków 2009. 13. R. Palacz, Klasycy filozofii polskiej, Warszawa 1999. 14. S. Borzym, Panorama polskiej myśli filozoficznej, Warszawa 1993. 15. B. Truchlińska, Filozofia polska. Twórcy-idee-wartości, Kielce 2001. 16. Cichocki M. A., Północ i Południe. Teksty o polskiej kulturze i historii, Teologia Polityczna, Warszawa 2018. 17. Paweł Włodkowiec i Polska Szkoła Prawa Międzynarodowego, red. M. Cichocki, A. Talarocki, Teologia Polityczna, Warszawa 2018. 18. N. Davis, Boże igrzysko. Historia Polski. Różne wydania. 19. R. Frost, Oksfordzka Historia Unii Polsko-Litewskiej, tom. I, tłum. T. Fiedorek, Rebis, Poznań 2018.
	Adresy eZasobów	
Przykładowe zagadnienia/ przykładowe pytania/ realizowane zadania		

Dokument wygenerowany elektronicznie. Nie wymaga pieczęci ani podpisu.